

มุมมองของนักศึกษาต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษา Students' Perspectives on Benefits of Cooperative Education Project

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุดม สายะพันธุ์¹ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จัตรีปรี อยู่เย็น²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษา การพัฒนาศักยภาพหลังร่วมโครงการสหกิจศึกษา และความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่ร่วมโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 418 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

การวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 21 ปี โดยเป็นนักศึกษาในสาขาวิชาการจัดการมากที่สุด ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00 และฝึกงานในหน่วยงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ มากกว่าหน่วยงานของเอกชน โดยนักศึกษากลุ่มนี้ฝึกงานที่ตรงกับสาขาสูงกว่า 75% และฝึกงานตรงสาขาเฉลี่ย 69.8% โดยนักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทำให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง นอกจากนี้ ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการดีขึ้นอย่างมากในหลายด้าน ได้แก่การมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน และการมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน โดยนักศึกษากลุ่มนี้ค่อนข้างพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โทร.086-4059595 Email: udom_mba@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Email: busedu_1@hotmail.com

นักศึกษาที่มีอายุ สาขาที่เรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า เพศ อายุ สาขาที่เรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาที่แตกต่างกันมีการพัฒนาศักยภาพหลังร่วมโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีอายุ และสาขาที่เรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการและการพัฒนาศักยภาพหลังร่วมโครงการสหกิจศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สหกิจศึกษา, ประโยชน์

Abstract

This research aimed to investigate 1) students' opinion towards the benefits of Co-operative Education Project, 2) their potential development after participating in the Project and 3) their overall satisfaction towards the Project. The sample group comprised 418 students from the Faculty of Business Administration at Rajamangala University of Technology Thanyaburi who participated in Co-operative Education Project. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that majority of the participants were women more than men, aged 21 years, mostly enrolled in Management Program, earned grade point average between 2.51-3.00, and had been interns in government agencies and state enterprises more than in private sector. Over 75% of the students found their internships were related to their fields of study, and in average, 69.8% of all internships were related to students' fields of study. They strongly agreed that participating in Co-operative Education Project gave them opportunity to learn how to work with others, respect both others and others views. Internships held them accountable for the work, grew their meticulous and prudent manner, provided them with self-learning and self-development from real work. Additionally, after participating in Co-operative Education Project, students had better development of personal and interpersonal skills : respect to others, responsibility for the work, punctuality, generosity, willingness to help others, ways of working together with others, kindness to friends, and goal study setting ability and ability to pay attention to their study. In overall, most of the students were quite satisfied with the Co-operative Education Project.

It was found that students with different age, fields of study, grade point average and training placements, showed significant differences of opinion regarding benefits of Co-operative Education Project at the level of .05. Students with different gender, age, fields of study, grade point average and training placements, had different and significant improvements in potential development after participating in Co-operative Education Project, at the level of .05. Students with different age and fields of study expressed different and significant satisfaction with Co-operative Education Project at the level of .05. The results also indicated that their opinion towards benefits of the Project and their potential development after participating in the Project were significantly related to the overall satisfaction with Co-operative Education Project at the level of .05.

Keywords : Cooperative Education, Benefits

บทนำ

ในปัจจุบันจะเห็นว่าตลาดแรงงานมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง ดังนั้นลักษณะของบัณฑิตที่สถานประกอบการต้องการ คือ ใ่ว่างใจได้ในด้านการทำงาน มีการพัฒนาตนเอง มีความสามารถในการจัดการและการรับรู้ มนุษยสัมพันธ์ ความคิดริเริ่ม การสื่อสารข้อมูล การเป็นผู้นำ ระเบียบวินัย จริยธรรมและศีลธรรม บัณฑิตในปัจจุบัน จะต้องสร้างความเข้าใจและคุ้นเคยกับโลกแห่งความเป็นจริงของการทำงานและการเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะของงานอาชีพและทักษะด้านการพัฒนาตนเองที่นอกเหนือไปจากทักษะด้านวิชาการ ซึ่งทักษะเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จากเรียนรู้ และจะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วเมื่อนักศึกษาได้มีโอกาสไปปฏิบัติงานเสมือนหนึ่งเป็นพนักงานจริงในสถานประกอบการ

สหกิจศึกษา (Co-operative Education) คือระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยจัดให้มีการเรียนในสถานศึกษา ร่วมกับการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และมีคุณภาพตรงตามที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องในโครงการสหกิจศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดผลประโยชน์ร่วมกันสูงสุด นักศึกษาสหกิจศึกษาจะปฏิบัติงานที่สถานประกอบการ ในลักษณะพนักงานชั่วคราวที่จะต้องลงมือปฏิบัติงานจริงในสาขาที่ตนเรียนมา ทำให้ได้รับประสบการณ์จริง เพราะเป็นประสบการณ์ในส่วนที่นักศึกษาที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ในห้องเรียน นักศึกษาจะเกิดการพัฒนาตนเองทางด้านความคิด การสังเกต การตัดสินใจการวิเคราะห์และประเมินผลอย่างเป็นระบบ การจัดเตรียมและนำเสนอรายงานจากประสบการณ์การทำงานจริงของตนเอง การผสมผสานระหว่างภาคทฤษฎีและปฏิบัติเข้าด้วยกัน รวมทั้งการมองเห็นแนวทางด้านงานอาชีพของตนเองชัดเจนขึ้น ระบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานภาคทฤษฎีเข้ากับภาคปฏิบัติเช่นนี้ จะส่งผลให้นักศึกษาที่จบมาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง และเป็นที

ต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น ทั้งกระบวนการสหกิจศึกษาจะทำให้เกิดการประสานระหว่างมหาวิทยาลัย และสถานประกอบการอย่างใกล้ชิดทำให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาหลักสูตรได้ตลอดเวลา สำหรับสถานประกอบการจะได้นักศึกษามาฝึกงานตลอดทั้งปี ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีได้จัดโครงการสหกิจศึกษาเช่นกัน โดยเป็นรายวิชาในหลักสูตรของคณะต่าง ๆ และจากประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนของประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษา และนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการจัดการโครงการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพหลังร่วมโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิธีการวิจัย

การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 450 คน

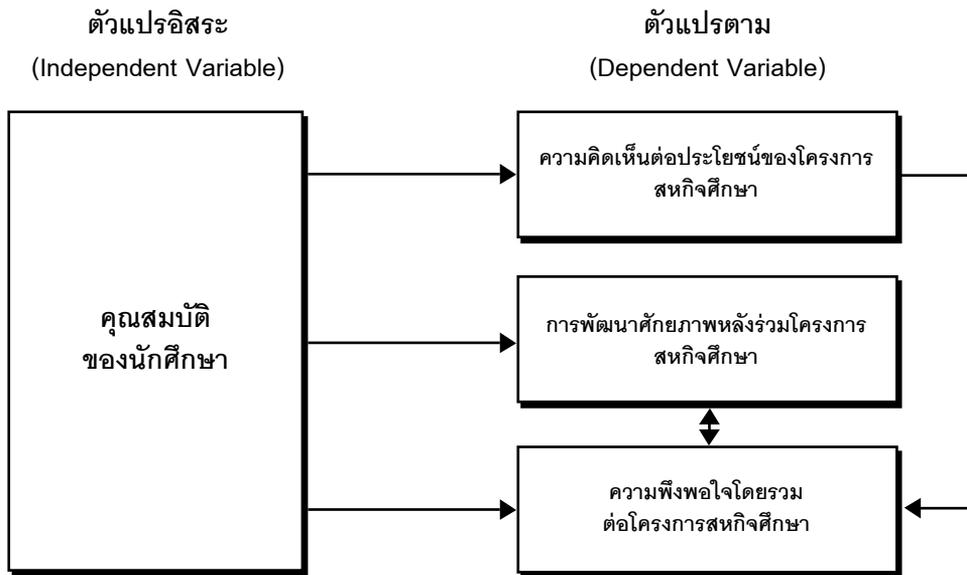
กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 450 คน โดยแบบสอบถามที่ตอบกลับสมบูรณ์นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 418 คน

การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) คือ

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะนักศึกษาในสาขาที่มีการร่วมโครงการสหกิจศึกษา คือ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการจัดการ และสาขาวิชาระบบสารสนเทศ

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่ร่วมโครงการสหกิจศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ในขั้นที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลคุณสมบัติของนักศึกษาที่ร่วมโครงการสหกิจศึกษา

นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี รองลงมา คือ อายุ 22 ปี อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี และอายุ 23 ปีขึ้นไป ตามลำดับ โดยเรียนอยู่ในสาขาวิชาการจัดการ รองลงมา คือ สาขาวิชาการตลาด และสาขาวิชาระบบสารสนเทศ ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00 รองลงมา คือ เกรดเฉลี่ยสะสม 2.01 – 2.50 เกรดเฉลี่ยสะสม 3.01 – 3.50 เกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.50 และเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00 ตามลำดับ โดยฝึกงานในหน่วยงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจมากกว่าหน่วยงานของเอกชน

ข้อมูลความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษา

นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทำให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ละเอียดยรอบคอบ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง นำข้อบกพร่องของตนเองมาปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนสำเร็จการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงในการทำงาน สร้างวินัยให้กับตนเองทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังสำเร็จการศึกษา ช่วยให้มีความประสพการณ์การทำงานจริงในสาขาที่เรียน สร้างศักยภาพให้กับตนเองโดยนำความรู้จากการฝึกงานมาประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน และเพิ่มความมั่นใจในตนเองในการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้ นักศึกษาเห็นด้วยว่าการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาสร้างประสบการณ์การใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานจริง ช่วยให้รู้ถึงความถนัดของตนเอง เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการเลือกสายงานอาชีพในอนาคตได้อย่างถูกต้อง เกิดทักษะการติดต่อสื่อสารข้อมูลการทำงานภายในสถานประกอบการ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ประกอบการ สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรหรือคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ การประยุกต์ใช้วิชาความรู้ในสาขาที่เรียนกับการทำงานจริง สร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา สร้างโอกาสทำความเข้าใจกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เรียน สร้างโอกาสในการได้รับเงินเดือนที่ดีเพราะมีประสบการณ์การทำงาน มีโอกาสได้รับการเสนองานก่อนสำเร็จการศึกษา เกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้นจากประสบการณ์การทำงาน ช่วยให้วิชาเรียนน้อยลงจากการร่วมโครงการสหกิจศึกษา มีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงาน และช่วยให้มีรายได้ระหว่างเรียน

ข้อมูลการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาหลังเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

นักศึกษาส่วนใหญ่ฝึกงานที่ตรงกับสาขาสูงกว่า 75% รองลงมา คือ ฝึกงานตรงสาขาที่เรียน 51 – 75% ฝึกงานตรงสาขาที่เรียน 26 – 50% และฝึกงานตรงสาขาที่เรียนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25% โดยการฝึกงานตรงสาขาสูงสุดเท่ากับ 100% ฝึกงานตรงสาขาต่ำสุดเท่ากับ 10% และฝึกงานตรงสาขาเฉลี่ย 69.8% โดยนักศึกษาที่ได้รับการเสนองานให้ทำมีสัดส่วนเท่ากับนักศึกษาที่ไม่ได้รับการเสนองานให้ทำ

อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการดีขึ้นอย่างมากในด้านการมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน การแต่งกายในชุดนักศึกษา และการมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน นอกจากนี้ นักศึกษายังมีการพัฒนาดีขึ้นด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น ความถูกต้องเรียบร้อยของงาน ทักษะการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และการยอมรับจากเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ค่อนข้างพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

การทดสอบสมมติฐาน จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาด้านการสร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา และสร้างประสบการณ์การใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานจริงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาด้านการสร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงในการทำงาน ช่วยให้มีความรู้ระหว่างเรียน สร้างวินัยให้กับตนเองทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังสำเร็จการศึกษา สร้างศักยภาพให้กับตนเองโดยนำความรู้จากการฝึกงานมาประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเองในการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา มีโอกาสได้รับการเสนองานก่อนสำเร็จการศึกษา และมีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ประกอบการ และช่วยให้วิชาเรียนน้อยลงจากการร่วมโครงการสหกิจศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักศึกษาที่มีสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาด้านการช่วยให้มีประสบการณ์การทำงานจริงในสาขาที่เรียน การประยุกต์ใช้วิชาความรู้ในสาขาที่เรียนกับการทำงานจริง สร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา สร้างโอกาสทำความรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เรียน และช่วยให้มีความรู้ระหว่างเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมีศักยภาพหลังร่วมโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีการพัฒนาตนเองด้านความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีการพัฒนาตนเองด้านการตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ การตรงต่อเวลา ความถูกต้องเรียบร้อยของงาน และความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกันมีการพัฒนาตนเองด้านการตรงต่อเวลา การยอมรับจากเพื่อนในชั้นเรียน และการมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีการพัฒนาตนเองด้านการตรงต่อเวลา และการมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักศึกษาที่มีสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันมีการพัฒนาตนเองด้านการตรงต่อเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 3 นักศึกษาที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน

5. นักศึกษาที่มีสถานที่ฝึกงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษา สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการด้านการสร้างศักยภาพให้กับตนเองโดยนำความรู้จากการฝึกงานมาประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน นำข้อบกพร่องของตนเองมาปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนสำเร็จการศึกษา เพิ่มความมั่นใจในตนเองในการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ เกิดทักษะการติดต่อสื่อสารข้อมูลการทำงานภายในสถานประกอบการ สร้างวินัยให้กับตนเองทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังสำเร็จการศึกษา และรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้เกียรติ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ช่วยให้ผู้ถึงความถนัดของตนเอง เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการเลือกสายงานอาชีพในอนาคตได้อย่างถูกต้อง เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง สร้างโอกาสทำความรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ประกอบการ ช่วยให้มีประสบการณ์การทำงานจริงในสาขาที่เรียน ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงในการทำงาน เกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้นจากประสบการณ์การทำงานจริง มีโอกาสได้รับการเสนองานก่อนสำเร็จการศึกษา สร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา สร้างประสบการณ์การใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานจริง การประยุกต์ใช้วิชาความรู้ในสาขาที่เรียนกับการทำงานจริง สร้างโอกาสในการได้รับเงินเดือนที่ดีเพราะมีประสบการณ์การทำงาน สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรหรือคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ตรงกับต้องการของผู้ประกอบการ มีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงาน ช่วยให้วิชาเรียนน้อยลงจากการร่วมโครงการสหกิจศึกษาและช่วยให้มีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 5 การพัฒนาศักยภาพหลังร่วมโครงการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษา สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

การพัฒนาตนเองด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น การมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อเวลา ช่วยให้มีประสบการณ์การทำงานจริงในสาขาที่เรียน ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ทักษะการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ การแต่งกายในชุดนักศึกษา ความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การยอมรับจากเพื่อนในชั้นเรียน และความถูกต้องเรียบร้อยของงาน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาช่วยให้นักศึกษารู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้เกียรติ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง นำข้อบกพร่องของตนเองมาปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนสำเร็จการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงในการทำงาน สร้างวินัยให้กับตนเองทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังสำเร็จการศึกษา ช่วยให้มีประสบการณ์การทำงานจริงในสาขาที่เรียน สร้างศักยภาพให้กับตนเองโดยนำความรู้จากการฝึกงานมาประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน และเพิ่มความมั่นใจในตนเองในการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของจันทพร ผลากรกุล และคณะ (2552: 57 – 68) ที่ได้ศึกษาพัฒนาการของนักศึกษาของวิศวกรรมศาสตร์ด้วยสหกิจศึกษารูปแบบการเรียนสลับทำงานและปัจจัยต่อความสัมฤทธิ์ผล พบว่า สหกิจศึกษาเป็นการสร้างโอกาสให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาเข้ากับการทำงานจริง และในทางกลับกันนักศึกษาจะสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานมาปรับกระบวนการทัศนและสร้างเสริมแรงจูงใจในการศึกษาต่อไป และยังสอดคล้องกับการศึกษาของพรชัย มงคลวานิช (2552: 19 - 38) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและอุดหนุนความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจในสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาเห็นว่าประสบการณ์จากสหกิจศึกษาทำให้มีการพัฒนาตนเอง ปรับตัวเข้ากับการทำงานจริงและมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ระบบสหกิจศึกษามีประสิทธิภาพและแพร่หลาย นอกจากนี้ การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาช่วยให้นักศึกษามีการพัฒนาดีขึ้นอย่างมากในด้านการมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน การแต่งกายในชุดนักศึกษา และการมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน และยังพบว่า นักศึกษายังมีการพัฒนาขึ้นด้านความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น ความถูกต้องเรียบร้อยของงาน ทักษะการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน และการยอมรับจากเพื่อนในชั้นเรียน

นักศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น การสร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งนักศึกษาบางส่วนได้รับการเสนอให้เข้าทำงานจากบริษัทที่เข้าไปร่วมโครงการสหกิจศึกษา โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาที่มีศักยภาพการทำงานดี มีประสิทธิภาพ และบริษัทเล็งเห็นศักยภาพของนักศึกษาจึงเสนองานให้หลังจากสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาสาขาวิชาการตลาด นอกจากนี้ การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษายังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองในการใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานจริงแตกต่างกันไปตามลักษณะงานที่บริษัทจัดให้ทำ ระหว่างปฏิบัติงานจริง เช่น นักศึกษาที่เข้าทำงานกับบริษัท ซีพีออล จำกัด (มหาชน) ต้องปฏิบัติงานจริงในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการทำงานให้กับบริษัท ซึ่งข้อมูลการวิจัยยังพบว่านักศึกษาที่ได้เข้าปฏิบัติงานกับบริษัทเอกชนได้รับโอกาสแตกต่างจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐบาล กล่าวคือ การปฏิบัติงานกับบริษัทเอกชนช่วยให้นักศึกษามีประสบการณ์การทำงานจริงในสาขาที่เรียน มีโอกาสประยุกต์ใช้วิชาความรู้ในสาขาที่เรียนกับการทำงานจริง สร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา สร้างโอกาสทำความรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เรียน สร้างวินัยให้กับตนเองทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังสำเร็จการศึกษา สร้างศักยภาพให้กับตนเอง โดยนำความรู้จากการฝึกงานมาประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเองในการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา และช่วยให้นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินงานสหกิจศึกษา คือ 1) การตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ (Career Development) และการเข้าสู่ระบบการทำงานของบัณฑิต (Employability) ก่อนสำเร็จการศึกษาและ 2) การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน

นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาจะมีความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษามากกว่านักศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา ซึ่งความคิดเห็นของนักศึกษาต่อประโยชน์ของโครงการด้านการสร้างศักยภาพให้กับตนเองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาในด้านการนำความรู้จากการฝึกงานมาประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน นำข้อบกพร่องของตนเองมาปรับปรุงให้ดีขึ้นก่อนสำเร็จการศึกษา เพิ่มความมั่นใจในตนเองในการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา ฝึกให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ เกิดทักษะการติดต่อสื่อสารข้อมูลการทำงานภายในสถานประกอบการ สร้างวินัยให้กับตนเองทั้งในระหว่างเรียนและภายหลังสำเร็จการศึกษา และรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้เกียรติ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สหกิจศึกษาที่มีความสำคัญมากขึ้น มีสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ใช้สหกิจศึกษาเป็นแนวการจัดการศึกษาระดับปริญญากว้างขวางขึ้นในเกือบจะทุกสาขาวิชา โดยมีเป้าประสงค์ตรงกัน คือ การเสริมคุณภาพบัณฑิต ผ่านประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ถือเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมบัณฑิตให้พร้อมที่จะเลือกอาชีพ และเข้าสู่ระบบการทำงานทันทีที่จบการศึกษา ทำให้บัณฑิตสหกิจศึกษา “รู้จักตน รู้จักคน และรู้จักงาน” รวมทั้งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษาที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

สถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษาผ่านนักศึกษาสหกิจศึกษาและคณาจารย์นิเทศ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษาด้วยเช่นกัน ได้แก่ ช่วยให้ผู้ถึงความถนัดของตนเอง เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการเลือกสายงานอาชีพในอนาคตได้อย่างถูกต้อง เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากการปฏิบัติงานจริง สร้างโอกาสทำความรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ประกอบการ ช่วยให้มีความพึงพอใจในการทำงานจริงในสาขาที่เรียน ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริงในการทำงาน เกิดความเข้าใจในเนื้อหาของวิชาที่เรียนมากขึ้นจากประสบการณ์การทำงานจริง มีโอกาสได้รับการเสนองานก่อนสำเร็จการศึกษา สร้างโอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา สร้างประสบการณ์การใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์/เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานจริง การประยุกต์ใช้วิชาความรู้ในสาขาที่เรียนกับการทำงานจริง สร้างโอกาสในการได้รับเงินเดือนที่ดีเพราะมีประสบการณ์การทำงาน สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรหรือคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ตรงกับต้องการของผู้ประกอบการ มีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงาน ช่วยให้วิชาเรียนน้อยลงจากการร่วมโครงการสหกิจศึกษา และช่วยให้มีรายได้ระหว่างเรียน

ส่วนความคิดเห็นต่อประโยชน์ของโครงการในการพัฒนาตนเองที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจโดยรวมต่อโครงการสหกิจศึกษา ประกอบด้วย การทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีเป้าหมายในการเรียน ตั้งใจเรียน ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น การมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น ความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อเวลา ช่วยให้มีความพึงพอใจในการทำงานจริงในสาขาที่เรียน ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ทักษะการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ การแต่งกายในชุดนักศึกษา ความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การยอมรับจากเพื่อนในชั้นเรียน และความถูกต้องเรียบร้อยของงาน

ข้อเสนอแนะ

1. กรณีที่คณะบริหารธุรกิจมีการจัดหาสถานที่ฝึกงานให้กับนักศึกษาควรมีการตรวจสอบว่าหน้าที่ของนักศึกษาที่จะเข้าไปฝึกงานในโครงการสหกิจศึกษานั้นตรงกับสาขาที่เรียนมากน้อยเพียงใด เนื่องจากมีนักศึกษาเกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้ฝึกงานตรงกับสาขาที่เรียน

2. การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทำให้นักศึกษาส่วนหนึ่งมีโอกาสได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา ดังนั้น คณะบริหารธุรกิจควรสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสได้งานทำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษามุมมองของนักศึกษาคนอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ตลอดจนการศึกษาระบบเทียบมุมมองของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาหรือการฝึกงาน

บรรณานุกรม

- จันทร์พร ผลากรกุล, และคณะ. (มิถุนายน 2552). พัฒนาการของนักศึกษาของวิศวกรรมศาสตร์ด้วยสหกิจศึกษารูปแบบการเรียนสลับทำงานและปัจจัยต่อความสัมฤทธิ์ผล. *วารสารสหกิจศึกษาไทย*, 1, 57 – 68.
- เฉลิมขวัญ คุรุทบุญยงค์. (ธันวาคม 2552). การติดตามผลสัมฤทธิ์โครงการสหกิจศึกษาเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบน. *วารสารสหกิจศึกษาไทย*, 1, 67 – 86.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- นราศรี ไวนิชกุล, และชูศักดิ์ อุดมศรี. (2540). *ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย มงคลวานิช. (มิถุนายน 2552). ปัจจัยที่ส่งเสริมและจุดรั้งความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารสหกิจศึกษาไทย*, 1, 19 – 38.
- มหาวิทยาลัยรังสิต. (2551). *สหกิจศึกษา (Cooperative Education)*. สืบค้น 2551, จาก <http://www.rsu.ac.th/academic/coop1.htm>
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา. (2542). *สถิติเศรษฐศาสตร์และธุรกิจหน่วยที่ 1 – 8*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- สมาคมสหกิจศึกษาไทย. (2553). *ความสำคัญและประโยชน์ของสหกิจศึกษา*. สืบค้น 2553, จาก <http://www.tace.or.th/Information1.asp>
- (2553). *วัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษา*. สืบค้น 2553, จาก <http://www.tace.or.th/Information.asp>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *สหกิจศึกษาคืออะไร*. สืบค้น 2551, จาก <http://gotoknow.org/blog/coop2551/184105>